

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทนี้จะกล่าวถึง ความสำคัญของวารสาร การอ้างอิง การวิเคราะห์การอ้างอิง การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสำคัญของวารสาร

วารสาร คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่อง มีกำหนดออกแน่นอน แต่ฉบับ มีหมายเลข เรียงลำดับและตั้งใจออกต่อเนื่อง โดยไม่ระบุระยะเวลาสิ้นสุด (AACR 2, 1988 : 570) กำหนดออกของวารสารมีตั้งแต่รายวัน รายครึ่งสัปดาห์ รายสัปดาห์ รายบิกซ์ รายเดือน รายสองเดือน รายสามเดือน จนถึงราย 6 เดือน (พรรณพิมล กุลบุญ, 2530 : 45) วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่ให้ข้อมูลทันสมัย ประกอบด้วย บทความ รายงานความก้าวหน้าทางวิชาการ กิจกรรม หรือผลงานในแขนงวิชาใดวิชาหนึ่ง ภายในเล่มมักเขียนโดยนักเขียนหรือนักวิชาการหลายคน เนื้อหาในแต่ละฉบับอาจสมบูรณ์ในตัวเอง หรือต่อเนื่องกันแล้วจบในหลายฉบับก็ได้ (สิริพันธ์ เดชพลกรัง, 2545 : 2)

วารสารเป็นแหล่งความรู้สำคัญสำหรับการทำงานวิจัย เนื่องจากวารสารเป็นทรัพยากรที่ให้เนื้อหาทันสมัย เชื่อถือได้ และยังแสดงถึงแนวโน้ม ความเป็นไปได้ของงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ด้วย (Kidd, and Rees-Jones, 2000 : 2) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารวิชาการมีความสำคัญ ดังนี้

1. วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ปฐมภูมิที่นำเสนอความรู้ใหม่ และทันสมัย เช่น ผลการวิจัย การค้นพบใหม่ ข้อมูลทางสถิติรวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ วารสารจึงมีความทันสมัย โดยเฉพาะในหลายสาขาวิชา นักวิชาการและนักวิจัยจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใหม่ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในสาขาวิชา
2. วารสารวิชาการมีทั้งบทความวิชาการ บทความวิจัยในหลากหลายสาขา ทำให้ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการวิจัยได้อย่างสม่ำเสมอ
3. วารสารวิชาการเป็นสิ่งพิมพ์ที่บันทึกเรื่องราว ผลการค้นคว้าวิจัย ที่เปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการ มีการตรวจสอบบทความ โดยคณะผู้ตรวจบทความ (peer review) ก่อนการตีพิมพ์จึงทำให้บทความมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปอ้างอิงได้

4. วารสารให้ความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ทำให้สามารถติดตามข้อมูลในสาขาวิชาที่ต้องการได้ตรงตามประเด็น

5. วารสารวิชาการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารและเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือประสบการณ์ของชุมชนวิชาการ

การอ้างอิง

ความหมายและความสำคัญ การอ้างอิง หมายถึง การกล่าวถึงงานอื่นที่ผู้เขียนใช้ประกอบงานของตน โดยลงในรูปของเชิงอรรถท้ายหน้า บรรณานุกรม หรือรายชื่ออ้างอิงท้ายเล่ม (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2530 : 122) การอ้างอิงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดระหว่างผลงานที่ได้รับการอ้างอิงกับส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของเอกสารที่อ้างอิงผลงานนั้น (Malin, 1968 : 376) อีกทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านทราบแหล่งที่มาของข้อความหรือแนวความคิดนั้น ๆ รวมทั้งสามารถติดตามเอกสารเดิมที่ผู้เขียน อ้างอิงได้อย่างสะดวก (Frost, 1979 : 400) นอกจากนี้ การอ้างอิงยังแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า หาข้อมูลมาอย่างดี และแสดงถึงจริยธรรมทางวิชาการอีกด้วย (นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ, 2543 : 1) ความดีของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในงานหนึ่งยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเอกสารนั้น ถึงแม้ว่าเอกสารนั้นจะเขียนมานานแล้วก็ตาม (Sandison, 1989 : 60)

การอ้างอิงเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนงานทางวิชาการ กล่าวคือ เมื่อนักวิชาการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยของตน จะด้วยจุดมุ่งหมายใดก็ตาม ถือเป็นมารยาทที่จะต้องอ้างอิงผลงานเหล่านั้น ทั้งยังเป็นการประกาศกิตติกรรมแก่เจ้าของผลงานอีกด้วย (Garfield, 1977 : 5)

วัตถุประสงค์ สำหรับเอกสารที่ผู้เขียนนำมาอ้างอิงนั้น ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการอ้างอิงเอกสารต่างกัน ดังนี้ (Weinstock, 1971 : 40)

1. เพื่อแสดงความเคารพต่อนักวิชาการผู้ริเริ่มในแขนงวิชานั้น ๆ
2. เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในเอกสารที่ผู้เขียนอ้างอิง
3. เพื่อแจ้งให้ทราบถึง แหล่งที่มาของวิธีการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการอ่านหรือการศึกษาต่อไป
5. เพื่อวิเคราะห์งานเขียนของนักวิชาการอื่น ๆ

6. เพื่อให้รายละเอียดอันจะนำผู้อ่านไปสู่เอกสารที่ไม่แพร่หลาย หรือ เอกสารที่มีคุณค่า แต่มีผู้อ้างถึงน้อย
7. เพื่อเป็นการยืนยันว่าข้อมูล ข้อเท็จจริงนั้นถูกต้อง
8. เพื่อชี้แหล่งเอกสารที่ให้คำอธิบายแนวความคิด หรือการใช้ศัพท์นั้น ๆ เป็น ครั้งแรก

การวิเคราะห์การอ้างถึง

การวิเคราะห์การอ้างถึง (Citation Analysis) คือ การศึกษาการอ้างอิงเอกสารต่าง ๆ ที่ปรากฏในเชิงอรรถ หรือรายการเอกสารอ้างอิง หรือบรรณานุกรม หรืองานเขียนประเภทต่าง ๆ ซึ่ง จะทำการรวบรวม นับจำนวน วิเคราะห์ และตีความเกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับการอ้างถึง ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ขอบเขตเนื้อหาวิชา ภาษา สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์ โดยอาศัยวิธีการทางสถิติ เช่น การหาค่าร้อยละ และสถิติที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ การอ้างถึงเป็นหลัก (กมลรัตน์ ตันต์เกตุร, 2528 : 25) การวิเคราะห์การอ้างถึงยังสามารถใช้ ศึกษากับงานเขียนต่าง ๆ อย่างกว้างขวางในทุกสาขาวิชา ซึ่งการอ้างถึงแต่ละรายการล้วนมีความ เกี่ยวข้องกันกับงานเขียนนั้น ๆ และอาจรวมถึงสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยอันจะเป็นประโยชน์ อย่างมากต่อผู้ที่สนใจศึกษา (Jaffe, E. D., 1997 : 9)

การวิเคราะห์การอ้างถึงนั้นสามารถวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ คือ รูปแบบ เนื้อหา อายุ และความถี่ของสารนิเทศที่ได้รับการอ้างถึง (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2530 : 123) ดังนี้

1. การวิเคราะห์รูปแบบเพื่อศึกษาว่าผู้เขียนใช้เอกสารประเภทใด เช่น วารสาร หนังสือ จุลสาร เป็นต้น ในสัดส่วนเท่าไร
2. การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อศึกษาว่าผู้เขียนอ้างอิงถึงเอกสารในสาขาวิชาใด การวิเคราะห์เนื้อหาแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของสาขาวิชา ลักษณะและขอบเขตของสาขาวิชานั้น ๆ และความสัมพันธ์ของสาขาวิชาแต่ละสาขาวิชา
3. การวิเคราะห์อายุ เพื่อศึกษาว่าเอกสารที่นักวิชาการ นักวิจัยต้องการใช้นั้น เป็นเอกสารเก่าหรือใหม่ เพราะเอกสารทางวิทยาศาสตร์จะล้าสมัยอย่างรวดเร็ว เอกสารที่มีอายุ มากกว่า 10 ปี ขึ้นไปอาจจะไม่มีผู้ใดอ้างถึง เว้นแต่เป็นงานที่เด่นหรือเป็นทฤษฎีสำคัญ
4. การวิเคราะห์ความถี่ เพื่อจัดลำดับรายการเอกสาร วารสาร ตามจำนวนครั้งที่ ได้รับการอ้างถึงจากมากไปน้อย รายชื่อเอกสารหรือวารสาร ที่ได้อันดับการอ้างถึงมากที่สุดจะใช้ ประโยชน์ได้หลายประการ เช่น เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดที่มีคุณภาพ

บรรณารักษ์ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงช่วยในการตัดสินใจสั่งซื้อ บอกรับ หรือหยุดบอกรับวารสารได้

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสาร

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสาร เป็นการนับว่าวารสารชื่อนั้น ๆ ได้รับการอ้างถึงไว้ในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บ่อยเพียงใด สถิติที่ได้จากการอ้างถึงสามารถนำมาทำรายการชื่อวารสารหลักได้ โดยจัดลำดับตามความถี่ในการอ้างถึง

การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารมีประโยชน์หลายประการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ในทางทฤษฎีจะช่วยให้ผู้ศึกษารู้ถึงโครงสร้างของวรรณกรรม และการใช้วรรณกรรมสาขาต่าง ๆ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นสามารถนำมาใช้ได้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวารสาร ได้ดังต่อไปนี้ (Gupta & Nagpal, 1979 : 89 ; Adams, 1975 : 86)

1. การคัดเลือกวารสาร ห้องสมุดสามารถคัดเลือกวารสารเพื่อบอกรับ โดยพิจารณาจากวารสารชื่อที่ได้รับการอ้างถึงสูง
2. การบอกรับวารสารย้อนหลัง การเย็บเล่มวารสาร และการจำหน่ายวารสารออก จากห้องสมุด การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารทำให้บรรณารักษ์ทราบว่า วารสารชื่อใดมีผู้ใช้มาก ในช่วงอายุใด และวารสารชื่อใดที่ยังคงได้รับการอ้างถึงในงานวิจัยต่าง ๆ แม้ว่าได้ตีพิมพ์มาหลายปีแล้วก็ตาม บรรณารักษ์ สามารถนำผลการวิเคราะห์นี้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจบอกรับวารสารย้อนหลัง คัดเลือกวารสารออกจากห้องสมุด และการเย็บเล่มวารสารด้วย
3. การวิเคราะห์ภาษาและแหล่งที่มาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง เป็นแนวทางที่ช่วยให้บรรณารักษ์ทราบว่านักวิจัย ผู้เขียน มักจะอ้างถึงเอกสารที่เขียนเป็นภาษาใดและตีพิมพ์ในประเทศใด หรือโดยสำนักพิมพ์ใด
4. การวิเคราะห์การอ้างถึง สามารถแสดงให้เห็นว่าเอกสารรายการใดสมควรที่จะนำมาจัดทำดรรชนี และให้บริการข่าวสารทันสมัย
5. รายชื่อวารสารที่จัดอันดับความถี่ของการอ้างถึงนี้สามารถ นำมาจัดทำเป็นรายการแนะนำการอ่านสำหรับผู้ใช้ได้

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยทักษิณ มีจุดเริ่มต้นมาจากการขยายงานออกสู่ส่วนภูมิภาคของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งได้กระจายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่นักเรียนในส่วนภูมิภาค ได้มีโอกาสศึกษาต่อ จึงมีการจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาสงขลาขึ้น เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2511 และผลจากการพัฒนาของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ต่อมาจึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา โดยได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต 4 ปี เป็นครั้งแรก และเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

มหาวิทยาลัยได้ตระหนักในหน้าที่และภาระงานด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศเสมอมา ในปี 2532 ได้วางแผนและขยายงานไปยังพื้นที่ในจังหวัดพัทลุง เนื่องจากพื้นที่เดิมที่ ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา มีเพียง 162 ไร่ ไม่เพียงพอต่อการรองรับการจัดตั้งคณะใหม่และการเติบโตในอนาคต ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ด้านการขยายงานได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่เพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารงานทุกส่วน เป็นไปด้วยความคล่องตัวมากขึ้น จึงได้มีการจัดทำแผนการยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ มีชื่อว่า "มหาวิทยาลัยทักษิณ" พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทักษิณได้ผ่านกระบวนการตามกฎหมายครบทุกขั้นตอน และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 31 ตุลาคม 2539 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งถือเป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัยทักษิณ (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546 : 17)

พันธกิจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ สู้งาน มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมุ่งแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ด้วยการวิจัยจากปัญญาและภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาตะวันออก เพื่อบูรณาการร่วมกับ ภูมิปัญญาสากล และถ่ายทอดสู่ชุมชนผ่านระบบบริการวิชาการที่หลากหลาย รวมทั้งทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อสืบสานดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ มีดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546 : 18)

1. เพื่อผลิตบัณฑิตทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตามความต้องการของสังคม โดยมุ่งกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชาชนทั้งของภาคใต้และของประชาชน
2. เสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อยกระดับสู่ความเป็นสากล
3. จัดบริการวิชาการ ถ่ายทอดความรู้สู่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพของประชาชน แก้ปัญหาสังคมทั้งภาคใต้และของประเทศ

มหาวิทยาลัยทักษิณ ประกอบด้วยหน่วยงานภายใน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546 : 18)

คณะ ประกอบด้วย 7 คณะ

1. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชา
 - ภูมิศาสตร์
 - การจัดการทรัพยากรมนุษย์
 - การพัฒนาชุมชน
 - ประวัติศาสตร์
 - ภาษาอังกฤษ
 - ภาษาไทย
 - ภาษามลายู
 - ภาษาจีน
 - ภาษาญี่ปุ่น
 - บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

2. คณะวิทยาศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชา

คณิตศาสตร์

ฟิสิกส์

เคมี

ชีววิทยา

สถิติ

วิทยาการคอมพิวเตอร์

วิทยาศาสตร์การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

ฟิสิกส์ประยุกต์-พลังงาน

เทคโนโลยีสารสนเทศ

จุลชีววิทยา

เคมีอุตสาหกรรมและการเกษตร

3. คณะศึกษาศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชา

จิตวิทยาและการแนะแนว

การประถมศึกษา

การวัดและประเมินผลทางการศึกษา

เทคโนโลยีการศึกษา

พลศึกษา

ภาษาไทย

คณิตศาสตร์

อังกฤษ

สังคมศึกษา

วิทยาศาสตร์-เคมี

วิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์

วิทยาศาสตร์-ชีววิทยา

4. คณะศิลปกรรมศาสตร์ เปิดสอนสาขาวิชา

ดุริยางคศาสตร์สากล

ดุริยางคศาสตร์ไทย

ทัศนศิลป์

ศิลปะการแสดง

ศิลปะไทย

5. คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา เปิดสอนสาขาวิชา

สาธารณสุขศาสตร์

สุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย

วิทยาศาสตร์การกีฬา

6. คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน เปิดสอนสาขาวิชา

เทคโนโลยีการเกษตร

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร

7. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ เปิดสอนสาขาวิชา

การบัญชี

การตลาด

เศรษฐศาสตร์

การประกอบการและการจัดการ

การค้าปลีก

สำนัก / สถาบัน ประกอบด้วย 2 สำนัก 1 สถาบัน

1. สำนักคอมพิวเตอร์

2. สำนักหอสมุด

3. สถาบันทักษิณคดีศึกษา

สำนักงานอธิการบดี ประกอบด้วย 10 กลุ่มงาน

1. กลุ่มงานนโยบายและแผน

2. กลุ่มงานธุรการพัสดุ

3. กลุ่มงานธุรการสงขลา

4. กลุ่มงานบุคคล

5. กลุ่มงานอาคารและสถานที่

6. กลุ่มงานบริการการศึกษา
7. กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษา
8. กลุ่มงานกิจการนิสิต
9. กลุ่มงานคลังและพัสดุ
10. กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์

หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยทักษิณดังกล่าวข้างต้น ล้วนเป็นหน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนให้ พันธกิจและวัตถุประสงค์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ สำเร็จลุล่วงไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจทางด้านการวิจัย เพราะมหาวิทยาลัยทักษิณมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและนโยบายสนับสนุนการทำวิจัยของบุคลากรทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 แนวทางการวิจัยของชาติฉบับที่ 6 และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยแบบยึดพื้นที่หรือยึดเนื้อหา โดยใช้สหวิทยาการ ทั้งวิจัยพื้นฐานและวิจัยประยุกต์ ที่สัมพันธ์กับการพัฒนาและการแก้ปัญหาของท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งถือว่าภารกิจทางด้านการวิจัยนี้เป็นภารกิจที่สำคัญมากประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และร่วมมือกับชุมชนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาให้กับท้องถิ่น เช่น การวิจัยด้านพลังงาน ไบโอเทคโนโลยี การศึกษา การเกษตร การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม สาธารณสุข ฯลฯ (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546 : 23)

จากพันธกิจและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยทักษิณแสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยทักษิณ ตระหนักและให้ความสำคัญในภารกิจเกี่ยวกับทางด้านการวิจัย เป็นอย่างมาก กล่าวคือ มหาวิทยาลัยมีพันธกิจมุ่งส่งเสริมให้คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย มุ่งแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้วยการศึกษาค้นคว้า วิจัย จากปัญญาและภูมิปัญญาไทย เพื่อบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาสากล และถ่ายทอดสู่ชุมชน ผ่านระบบบริการวิชาการที่หลากหลาย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเป็นการยกระดับมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากล

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นหน่วยงานบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ความสนับสนุนความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย ทั้งในด้านการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มีภารกิจ ที่สำคัญคือ ทำหน้าที่เป็นศูนย์วิชาการที่รวบรวมวัสดุสารสนเทศ สำหรับให้บริการด้านการเรียนการสอน และ การศึกษาค้นคว้าวิจัยแก่นิสิต อาจารย์ ข้าราชการ และบุคลากรอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนบุคคลภายนอก

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณเป็นห้องสมุดมีชีวิตที่ให้ความพึงพอใจสูงสุดในด้านการให้บริการและทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบ ทั้งที่เป็นสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการประสานความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และเชื่อมโยงเครือข่ายทางการศึกษาเพื่อ ผู้ใช้บริการสามารถ เข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี

วัตถุประสงค์

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เป็นศูนย์กลางของการรวบรวม สร้างสรรค์และบริการข้อมูลสารสนเทศทุกรูปแบบ ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. เป็นองค์กรที่พัฒนาให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพให้บริการอย่าง สร้างสรรค์และมีจิตใจบริการอย่างแท้จริง
3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพใน เครือข่ายการศึกษาของชาติ
4. เป็นองค์กรที่มีระบบการบริการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 4 ฝ่ายและ 1 โครงการ คือ

1. สำนักงานเลขานุการ
2. ฝ่ายเทคนิคสารสนเทศ
3. ฝ่ายบริการสารสนเทศ
4. ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. โครงการหอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยทักษิณ

โดยมีผู้อำนวยการสำนักหอสมุดเป็นผู้บริหารสูงสุดและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้กำกับดูแลเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวารสาร ปัจจุบันงานวารสาร สังกัดอยู่ในฝ่ายบริการสารสนเทศ ตั้งอยู่บนชั้นที่ 2 ของสำนักหอสมุดมีบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ 2 คน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้ (สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2547 :18)

1. บริการวารสาร
2. จัดเก็บและดูแลความเรียบร้อยของชั้นวารสาร
3. รวบรวมและส่งวารสารฉบับล่วงหน้าเย็บเล่ม
4. บริการฐานข้อมูลชี้แหล่งวารสารในประเทศไทย

การจัดหาวารสาร

สำหรับการให้บริการวารสาร สำนักหอสมุดมีวารสารให้บริการจำนวนทั้งสิ้น 735 ชื่อ จำแนกเป็นวารสารภาษาไทยจำนวน 612 ชื่อ และวารสารภาษาอังกฤษ จำนวน 123 ชื่อ (ขวัญชนก วิริกุลโสภาศ, สัมภาษณ์) โดยสำนักหอสมุดได้ดำเนินการจัดหาวารสารดังนี้

การเลือกวารสารจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้

พิจารณาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์และนิสิต ซึ่งห้องสมุดให้บริการ

พิจารณาคุณภาพของวารสาร ซึ่งพิจารณาจาก ผู้จัดทำ คือ บรรณาธิการและคณะ การดำเนินงาน เช่น ออกตรงเวลาสม่ำเสมอหรือไม่ เนื้อเรื่อง มีคุณค่าเหมาะกับผู้ใช้ มีความถูกต้อง มีหลักฐานที่มา วิธีการเขียน ใช้ภาษาน่าอ่าน เหมาะกับผู้ใช้แต่ละระดับ ลำดับเรื่องเข้าใจง่าย รูปเล่มการจัดหน้า ความยั่งยืนของวารสาร ซึ่งแสดงถึงความนิยม เกณฑ์อื่นๆ คือ บอกรับให้มากที่สุด แต่ให้สัดส่วนพอเหมาะในแต่ละสาขาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ในกรณีที่มีงบประมาณจำกัด ให้เลือกวารสารฉบับที่ดีที่สุดในแต่ละสาขา และเลือกชื่อที่มีผู้นิยมอ่าน

การบอกรับวารสาร มีวิธีการดังนี้

- การขอรับโอนันทนาการจากหน่วยงาน สถาบันต่างๆ
- การบอกรับโดยการจัดซื้อ

การบอกรับ โดยการจัดซื้อมี 2 วิธี คือ

1. การบอกรับโดยตรงจากสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่าย ต้องชำระค่าบำรุงล่วงหน้าเป็นรายปี (ไม่เกิน 1 ปี) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ
2. การบอกรับจากตัวแทนจำหน่ายในจังหวัดหรือท้องถิ่น โดยทำความตกลงชำระเป็นรายเดือน

การบอกรับวารสารภาษาต่างประเทศที่ผลิตจากต่างประเทศ บอกรับจากตัวแทนจำหน่าย เช่น ศูนย์หนังสือจุฬา บริษัทนิพนธ์

ขั้นตอนการบอกรับวารสาร

1. จัดทำรายชื่อวารสารที่บอกรับ
2. บอกรับวารสารภาษาไทย (และภาษาอังกฤษบางรายการ) ที่ผลิตในประเทศ บอกรับโดยตรงจากสำนักพิมพ์หรือผู้ผลิต รวบรวมรายชื่อ จัดทำรายการวารสารที่จะบอกรับ และจัดทำเรื่องขออนุมัติต่อผู้บริหาร และบอกรับวารสารภาษาไทย จากตัวแทนจำหน่ายในท้องถิ่น จังหวัด

ระบบการจัดเก็บวารสาร แบ่งเป็นการจัดเก็บวารสารฉบับปัจจุบันและวารสารล่วงเวลา และวารสารเย็บเล่ม กล่าวคือ

วารสารฉบับปัจจุบัน จัดเก็บไว้ในห้องอ่านวารสาร จัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อวารสาร โดยแยกเป็นวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

วารสารฉบับล่วงเวลา จัดเก็บแยกไว้ที่ชั้นเก็บวารสารฉบับล่วงเวลา เพื่อรวบรวมให้ครบ 6 เดือน หรือ 1 ปีแล้วส่งเย็บเล่ม โดยจัดเก็บไว้ในชั้นปิดและจัดเรียงไว้เช่นเดียวกับวารสารฉบับปัจจุบัน เมื่อผู้ใช้ต้องการใช้บริการให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ก็จะหยิบวารสารเหล่านั้นให้

วารสารฉบับเย็บเล่ม เมื่อห้องสมุดรวบรวมวารสารฉบับล่วงเวลาครบ 6 เดือนหรือ 1 ปี ขึ้นอยู่กับ ความถี่ของกำหนดออกของวารสารแต่ละชื่อ จึงนำวารสารเหล่านั้นไปเย็บรวมเป็นเล่ม และจัดวารสารเย็บเล่มไว้บนชั้นเปิด โดยเรียงตามลำดับอักษรของชื่อวารสาร

การให้บริการวารสาร

วารสารฉบับปัจจุบัน แยกให้บริการ เป็น 2 จุด คือ

บริเวณชั้นที่ 1 ให้บริการร่วมกับหนังสือพิมพ์ เป็นวารสารที่มีเนื้อหาเน้นด้านบันเทิง หรือความรู้ทั่วไปจัดให้บริการโดยเรียงตามอักษรของชื่อวารสาร

บริเวณชั้นที่ 2 เป็นวารสารที่เน้นเนื้อหาทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดเรียงตามอักษรของชื่อวารสาร

วารสารฉบับล่วงหน้า

ให้บริการแบบชั้นปิด โดยผู้ใช้ต้องติดต่อขอยืมจากเจ้าหน้าที่ แยกวิธีการยืมได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การยืมใช้ภายในสำนักหอสมุด ผู้ใช้สามารถยืมได้ครั้งละ 5 ฉบับ ไม่กำหนดจำนวนครั้ง โดยผู้ใช้ต้องกรอกแบบฟอร์มขอยืม พร้อมแลกบัตรของผู้ใช้แก่เจ้าหน้าที่
2. การยืมออกจากสำนักหอสมุด เป็นการยืมผ่านระบบ ห้องสมุดอัตโนมัติ เช่นเดียวกับการยืมทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น โดยผู้ใช้ที่เป็นนิสิตมีสิทธิยืมได้ 1 ฉบับ 1 วัน ส่วนอาจารย์ ยืมได้ 3 เล่ม 3 วัน

วารสารเย็บเล่ม

การเลือกวารสารฉบับล่วงเวลามาจัดทำเป็นวารสารฉบับเย็บเล่มนั้นจะเลือกเฉพาะวารสารวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ส่วนวารสารบันเทิงที่ไม่ได้จัดทำเป็นวารสารฉบับเย็บเล่ม สำนักหอสมุดจะจัดแยกไว้ เพื่อติดตามบทความสำคัญ ๆ ไว้ทำกฤตภาค หรือให้บริการแก่หน่วยงานอื่น หรือจำหน่ายออก (วรรณสิทธิ์ รุ่งมี, 2548)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารโดยตรง พบว่า มีจำนวน 8 ชื่อเรื่อง ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ ความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ และภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือก จัดหา การจัดเก็บและให้บริการวารสารในห้องสมุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

พลุสุข ปรวิตรวรวุฒิ (2526) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายชื่อและความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ และภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตลอดจนเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงกับวารสารที่มีใน ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้ วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารที่ปรากฏในเชิงอรรถของวิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 -2524 จำนวน 344 เล่ม มีจำนวนการอ้างอิงถึง 2,662 รายการ ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของบทความที่ได้รับการอ้างอิงถึงจำนวนมากที่สุดคือ เนื้อหาวิชา เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 6 - 10 ปี ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงจำนวนมากที่สุด คือภาษาอังกฤษ วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดคือ *ราชกิจจานุเบกษา* ส่วนวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด คือ *Foreign Trade Statistics of Thailand* และวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงที่มีในห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงถึง 39 รายการ (ร้อยละ 25.66) ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มี 62 รายการ (ร้อยละ 40.79) สำหรับวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิงถึง ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยมี 46 รายการ (ร้อยละ 17.49) ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์มี 96 รายการ (ร้อยละ 36.50)

นฤมล รักษาสุข (2528) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในเอกสารการสอนชุดวิชา ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รายชื่อ ความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุและภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงในเอกสารการสอนชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงในเอกสารการสอนชุดวิชา กับ รายชื่อวารสารที่มีอยู่ในศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยวิเคราะห์การ อ้างถึงวารสารที่ปรากฏในบรรณานุกรมหรือเชิงอรรถหรือหนังสือประกอบการค้นคว้า หรือ แหล่งที่มาของเอกสารการสอนชุดวิชา 8 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการ จัดการ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ที่ผลิต ตั้งแต่ภาค 1 ปีการศึกษา 2523 จนถึงภาค 2 ปีการศึกษา 2526 รวมจำนวน 79 ชุดวิชา ซึ่งมี ปริมาณการ อ้างถึงทั้งหมด 15,185 รายการ และเป็นการอ้างอิงถึงวารสาร 1,719 รายการ และ เป็น การอ้างอิงถึงวารสารที่มีรายละเอียดทางบรรณานุกรมที่สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ 1,679 รายการ ผลการวิจัยพบว่า มีวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงจำนวนทั้งสิ้น 551 ชื่อ เป็นวารสาร ภาษาไทย 284 ชื่อ และวารสารภาษาอังกฤษ 267 ชื่อ โดย *ราชกิจจานุเบกษา* เป็นวารสาร ภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุด และ *Journal of Medical Association of Thailand* เป็น

วารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด เนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ เนื้อหาวิชาหมวดเศรษฐศาสตร์ ช่วงอายุที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ อยู่ในช่วง 0 – 5 ปี และวารสารภาษาไทยเป็นวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด วารสารที่ได้รับการอ้างอิงที่มีอยู่ในศูนย์บรรณสารสนเทศ 175 ชื่อ (ร้อยละ 31.76)

กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายชื่อ ความถี่ ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์กับรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงในรายงานการวิจัยของอาจารย์ คณะเภสัชศาสตร์ และเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงกับรายชื่อวารสารที่มีในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารที่ปรากฏในบรรณานุกรมท้ายเล่มของวิทยานิพนธ์เภสัชศาสตร์มหาบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2526 และรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2526 รวมจำนวนทั้งสิ้น 198 เล่ม มีปริมาณการอ้างอิงทั้งหมด 11,129 ครั้ง เป็นการอ้างอิงวารสาร 7,982 ครั้ง และเป็นการอ้างอิงที่มีรายละเอียดทางบรรณานุกรมที่สมบูรณ์นำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ 1,955 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างอิงมีจำนวนทั้งสิ้น 797 ชื่อ เป็นวารสารภาษาไทย 54 ชื่อ ภาษาต่างประเทศ 743 ชื่อ วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดในวิทยานิพนธ์คือ *สารศิริราช* วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดในรายงานการวิจัยคือ *เชียงใหม่เวชสาร* และวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดทั้งในวิทยานิพนธ์และในรายงานการวิจัยคือ *Chemical Abstracts* ขอบเขตเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ เภสัชกรรมและเภสัชวิทยา อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ ช่วง 0 – 5 ปี ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ ในการเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงทั้งหมดกับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ในห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ ปรากฏว่ามีวารสารที่ได้รับการอ้างอิง 73 ชื่อ (ร้อยละ 9.16)

ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2529) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รายชื่อ ความถี่ อายุ ภาษา และขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงในบทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงในบทความวิจัยกับรายชื่อวารสารที่มีใน

ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งนี้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารที่ปรากฏในรายการอ้างอิงท้ายบทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศ ในช่วงปี ค.ศ. 1980 ถึงปี ค.ศ. 1985 จำนวน 327 บทความ มีปริมาณการอ้างถึงรวมทั้งสิ้น 6,735 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร 5,752 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมีจำนวนทั้งสิ้น 770 ชื่อ จำแนกเป็นวารสารภาษาอังกฤษ 708 ชื่อ วารสารภาษาเยอรมัน 29 ชื่อ วารสารภาษาฝรั่งเศส 21 ชื่อ วารสารภาษาญี่ปุ่น 4 ชื่อ วารสารภาษาไทย 3 ชื่อ วารสารภาษาอิตาลี 2 ชื่อ วารสารภาษารัสเซีย 2 ชื่อ และวารสารภาษาสเปน 1 ชื่อ วารสารที่ได้รับการอ้างถึงจำนวนมากที่สุด คือ *Journal of Biological Chemistry* วารสารที่ได้รับการอ้างถึงจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 0-5 ปี และเป็นภาษาอังกฤษ ขอบเขตเนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ เนื้อหาวิชาชีวเคมี และในการเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อที่มีอยู่ในห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปรากฏว่าห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์มีรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงจำนวน 227 ชื่อ (ร้อยละ 29.48) ของจำนวนวารสารที่ได้รับการอ้างถึงทั้งหมด

ประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในงานเขียนทางวิชาการ ของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา ภาษา อายุ และรายชื่อวารสาร ตลอดจนเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับวารสารที่มีในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยวิเคราะห์จากงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2536 จำนวน 269 เล่ม ผลการวิจัยพบว่ามีวารสารอ้างถึงวารสารจำนวน 2,439 ครั้ง วารสารที่มีเนื้อหาด้านเกษตรศาสตร์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือคือ ภาษาอังกฤษ อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ได้แก่ วารสารที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร วารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ *Journal of Soil Science* และเมื่อเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับวารสารในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึง 41 ชื่อ (ร้อยละ 7.74) และวารสารภาษาอังกฤษ 91 ชื่อ (ร้อยละ 17.17)

เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในรายงานการวิจัยของอาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยศึกษาเฉพาะรายงานการวิจัยของคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2532 - พ.ศ. 2537 จำนวน 343 ชื่อเรื่อง

เพื่อศึกษาชื่อ ความถี่ อายุ ภาษา และเนื้อหาของวารสารที่ใช้อ้างอิงในรายงานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า จากปริมาณรายการอ้างอิงรวมทั้งสิ้น 4,729 รายการ เป็นการอ้างอิงวารสารจำนวน 2,098 รายการ (ร้อยละ 44.36) ช่วงอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วง 0-5 ปี วารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด และเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด คือ วิทยาศาสตร์ทั่วไป วารสารภาษาอังกฤษได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด คือ *Journal of Biological Chemistry* และเมื่อเปรียบเทียบรายชื่อวารสารกับรายชื่อวารสารที่มีในหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร พบว่า หอสมุดมีวารสารภาษาต่างประเทศจำนวน 222 ชื่อ (ร้อยละ 34.21) และหอสมุดมีวารสารภาษาไทยจำนวน 48 ชื่อ (ร้อยละ 69.57)

เสาวลักษณ์ รัตนปัญญา (2544) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิตวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในด้านปริมาณ ภาษา ช่วงเวลาในการ อ้างถึง รายชื่อวารสาร และขอบเขตเนื้อหาของบทความวารสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 ถึงปีการศึกษา 2540 รวมจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 87 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า เป็นการอ้างอิงวารสารจำนวน 781 ครั้ง ภาษาที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด คือ ภาษาไทย ช่วงเวลาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด คือ 6-10 ปี วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด คือ *วารสารห้องสมุด* และวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ *College & Research Libraries* เนื้อหาของวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ หมวดห้องสมุด เนื้อหาวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ หมวดการดำเนินงานห้องสมุด

เพียงพิศ นิมมานวัฒนา (2547) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยภาษาอังกฤษของอาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านรายชื่อวารสาร ความถี่ เนื้อหาวิชา อายุ และภาษา และเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างอิงกับดัชนีผลกระทบการอ้างอิงใน *Journal Citation Reports* ตลอดจนเปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงกับรายชื่อวารสารที่หอสมุด คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบอกรับ ผลการวิจัยพบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างอิง มีจำนวนทั้งสิ้น 975 ชื่อ โดยชื่อที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุด ได้แก่ *Lancet* ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ เนื้อหาวิชาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดคือ เนื้อหาวิชา ชีวเคมี และวารสารที่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 1-5 ปี และในการเปรียบเทียบ

รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงกับรายชื่อวารสารที่หอสมุดคณะแพทยศาสตร์บอกรับ พบว่าวารสารภาษาอังกฤษที่หอสมุดคณะแพทยศาสตร์บอกรับส่วนใหญ่ 180 ชื่อ (ร้อยละ 78.26) ได้รับการอ้างถึงในบทความวิจัยของอาจารย์

งานวิจัยต่างประเทศ

Chambers และ Healey (1973 :379-401) ได้ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา จำนวน 112 เล่ม และสาขาภาษาอังกฤษ 56 เล่ม ของมหาวิทยาลัยโรดไอแลนด์ (Rhode Island University) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1959 -1968 เพื่อศึกษารายชื่อบทความและวารสาร ความถี่ และอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง โดยนำมาเปรียบเทียบกับวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ ผลการวิจัยพบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างถึงน้อยกว่าหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมกัน กล่าวคือในการอ้างถึงทั้งหมดจำนวน 7,029 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร 2,198 ครั้ง และวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาอ้างถึงวารสารตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 เป็นต้นมา ส่วนวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษอ้างถึงวารสารเก่ากว่านั้นคือ ก่อน ค.ศ. 1900 และจากจำนวนวารสาร 506 รายการที่ได้รับการอ้างถึงมีในห้องสมุด มหาวิทยาลัยโรดไอแลนด์ 318 รายการ

McCain และ Bobick (1981 : 257-267) ได้ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในสิ่งพิมพ์ของอาจารย์ วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต และผลงานเขียนของนักศึกษาปริญญาเอก ชั้นปีที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1975-1977 จำนวน 152 เล่ม เพื่อศึกษา รายชื่อวารสาร ความถี่ และอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบอกรับวารสาร และงดรับวารสาร และการเย็บเล่ม ผลการวิจัยพบว่า วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากกว่าหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ โดยในจำนวนการอ้างถึงทั้งหมด 4,155 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสาร 3, 739 ครั้ง จากวารสาร 336 ชื่อ และอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ 8 ปี

Meadows (2004) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านดาราศาสตร์จำนวน 2 ชื่อคือ *Astrophysical Journal* และ *Monthly Notices* ในปี ค.ศ. 1963-1965 ผลการวิจัยพบว่า วารสารทั้งสองชื่อมีปริมาณการอ้างถึงทั้งสิ้น 2,500 ครั้ง เป็นการอ้างถึงวารสารจำนวน 2,286 ครั้ง (ร้อยละ 91.44) จากจำนวนวารสาร 370 ชื่อ ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงจำนวนมากที่สุดคือภาษาอังกฤษ อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ 15 ปี วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ *Astrophysical Journal* และเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ดาราศาสตร์วิทยุ

Okiy (2003) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย Delta State University ประเทศไนจีเรีย ตั้งแต่ปี 1992-2002 ผลการวิจัยพบว่า มีการอ้างถึงทั้งหมด 4,012 ครั้ง จากวิทยานิพนธ์ 70 เล่ม วารสารได้รับการอ้างถึงน้อยกว่าทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ กล่าวคือ วารสารได้รับการอ้างถึงทั้งสิ้น 982 ครั้ง (ร้อยละ 24.50) วารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ *West African Journal of Education* ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสาร ได้ดังนี้

1. ด้านความถี่ของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

งานวิจัยของ Chambers และ Healey (1973) งานวิจัยของ Okiy (2003) งานวิจัยของ เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) และงานวิจัยของนฤมล รักษาสุข (2528) พบว่าวารสารได้รับการอ้างถึงน้อยกว่าหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ ในขณะที่งานวิจัยของ McCain และ Bobick (1980) งานวิจัยของ Meadows (2004) งานวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) และของฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2529) พบว่า วารสารได้รับการอ้างถึงมากกว่าหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่น ๆ

2. ด้านเนื้อหาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

งานวิจัยของ Meadows (2004) ได้ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านดาราศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับดาราศาสตร์วิทยุ งานวิจัยของ พูลสุข ปรีวัตรวรวิ (2526) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และงานวิจัยของนฤมล รักษาสุข (2528) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในเอกสารการสอนชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผลการวิจัยพบว่า เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ เช่นเดียวกัน ส่วนงานวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาเภสัชศาสตร์และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเภสัชกรรมและเภสัชวิทยา งานวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2529) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในบทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และงานวิจัยของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสาร ในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับชีวเคมีเช่นเดียวกัน งานวิจัยของประภาพันธ์

พลายจันทร์ (2538) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรศาสตร์ งานวิจัยของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในรายงานการวิจัยของอาจารย์ และข้าราชการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทั่วไป และงานวิจัยของเสาวลักษณ์ รัตนปัญญา (2544) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวารสารในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิตวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับหมวดการดำเนินงานห้องสมุด

3. ด้านภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

จากผลของงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศระบุว่างานวิจัยของพูลสุข ปริวัตวิรุฒิ (2526) งานวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) งานวิจัยของ จวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2529) ของประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) ของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) ของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) ของMeadows (2004) และของ Okiy (2003) ผลการวิจัยพบว่า ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นงานวิจัยของนฤมล รักษาสุข (2528) และงานวิจัยของเสาวลักษณ์ รัตนปัญญา (2544) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงส่วนใหญ่ เป็นภาษาไทย

4. ด้านอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึง

ผลงานวิจัยของChambers และ Healey (1973) พบว่า วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาอ้างถึงวารสารตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 เป็นต้นมา วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษอ้างถึงวารสารเก่ากว่านั้นคือ ก่อนปี ค.ศ. 1900 ส่วนงานวิจัยที่อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างถึงไม่เกิน 10 ปี คืองานวิจัยของMcCain และ Bobick (1980) และงานวิจัยของMeadows (2004) พบว่า วารสารที่มีอายุ 15 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด

สำหรับงานวิจัยในประเทศ งานวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) ของนฤมล รักษาสุข (2528) ของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) และของจวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2529) วารสารที่มีอายุ 0-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดงานวิจัยของเพ็ญพิศ นิมมานวัฒนา (2547) วารสารที่มีอายุ 1-5 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด งานวิจัยของพูลสุข ปริวัตวิรุฒิ (2526) และของเสาวลักษณ์ รัตนปัญญา (2544) วารสารที่มีอายุ 6-10 ปี ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด และงานวิจัยของประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) พบว่า วารสารที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไปได้รับการอ้างถึงมากที่สุด

5. การเปรียบเทียบรายชื่อของวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงกับวารสารที่มีในห้องสมุด

งานวิจัยของ Chambers และ Healey (1973) และ งานวิจัยของ เพียงพิศ นิมมาน-วัฒนา (2547) ผลการวิจัยพบว่า รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง กับวารสารในห้องสมุดมีเกินกว่าร้อยละ 50 เหมือนกัน ส่วนงานวิจัยของ พูลสุข ปรีวัตรวรวิ (2526) งานวิจัยของ จวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2529) งานวิจัยของ ประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538) งานวิจัยของนฤมล รักษาสุข(2528) งานวิจัยของกิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร (2528) และงานวิจัยของเสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539) ผลการวิจัยพบว่า รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึง กับวารสารในห้องสมุด ต่ำกว่าร้อยละ 50